

სუთქაბათი, 26 აგვისტო, 1910 წ. ყოველწლიური საპროლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა წელიწადი პირველი

აგვისტოს 7 მაისიდან გამოდის
ყოველწლიური საპროლიტიკო და სალიტერატურო

სახალხო გაზეთი

ყოველწლიური გამოცემის გარდა გაზეთს ეძღვნება პირველი
სურათებიანი ლაპარაკი

გაზეთის ფასი და მატარებელი: წლით რვაგზად ქალაქში ისე ქალაქ გარედ ღირს 8 მან. 50 კ., ნახევარი წლით—4 მან. 80 კ., ერთი თვით—80 კაპ.
ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაურა

ლაპარაკებით ნომერი (კვირისა) 7 კაპეცია.
აღრესის გამოსაცემელი ფასი 40 კაპ.
გაზეთის გამომწერს შეიძლება მხოლოდ ყოველ თვის პირველ რიცხვიდან.

გაზეთის ფასი: ჩვეულებრივი ხტრებიანი პირველ გვერდზე პეტრიტით ღირს 15 კაპ.; უკანასკნელზე—10 კაპ., სხვა ადგილებიდან გაკანონის გარეშე მიღებულ განხილვებთან ფასი: ხტრებიანი პეტრიტით ტექსტის წინ 20 კაპ., უკან—10 კაპ. სამედიცინო განხილვების დამატება პირველ გვერდზე თითოეულ ხაზამდე 4 ხაზამდე ღირს 3 მ. ორი ხაზით შემდეგ მერი გიღებია.

*****ხელის მოწვევა სასურველად*****
კანტორა აცხადებს, რომ გაზეთის ყოველ მიუღებლობაზე ხელისმომწერმა უნდა აცხადოს ხოლომე, რათა პურადღება მაქციოს გაზეთის წესიერად მიღებას.

სახალხო გაზეთის განკარგულება ყოველ დღე კვირა-უკვირების გარდა დღის 9 ხაზითა და 3 ხაზამდე და ნამუდამდგომი 5 ხაზითა და 7 ხაზამდე. წერილები და ფული უნდა გამოიგზავნოს ამ ადრესით: Тифлиси, Большая Ванская ул., № 12, Семену Пашалишвили.

ს უ რ ა მ ი ს
ქარძო
პროპიენაზიანი
1910 წლის პირველ ენციკლოპედიაში
იხსნება 25 კლასი.
მისაღები გზამწებები დაწყება 25 აგვისტოდან. (4-382-3)

ნაკვეთი
(ფურცელ-გაზეთებიდან)
მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის
პ. ა. სტოლიპინის სახელი მკურნალ
არის დაცვით მრავალი აგარაგულ
პოლიტიკის განსაზღვრულ კურსთან.
ამ პოლიტიკის ორი ცენტრი აქვს
კერძო მესაკუთრეობის განვითარება
საგლეხო ბანკის შემწეობით და უაღ-
ვილო-მამულაო რუს გლეხების გადას-
ხლება ციმბირის და სხვა განაპირა
ქვეყნების ადგილებში. პ. ა. სტო-
ლიპინმა მეტად გააფართოვა რუ-
სეთის საგლეხო ბანკის ოპერაციები,
აგრეთვე გადასხლების საშუალო-
ვლელის მოქმედება, ასეთ დიდ საქ-
მეების ნაყოფი, რა თქმა უნდა,
უტყვად არ გამოჩნდებოდა, და დავს
სტოლიპინის პოლიტიკის მიზან შე-
წონილებაზე დღემდე, ასე ვთქვათ,
ამპირული ხასიათი ჰქონდა. მაგრამ
რაც ხანი გადის, მით უფრო ეკარ-
გება ამ პოლიტიკის დასაფასებლად
მნიშვნელოვანი საერთო პრინციპებს
და მით უფრო დაიქრება მათ ად-
გილს ნაშვლილი ფაქტობრივად ახლად
ამოცნებებულნი აწინდელ აგარაგულ
პოლიტიკის ნიადაგზე. საგლეხო ბან-
კის მოქმედება გულისხმობს გრძელ-
ვლიან სესხის გაცემას გლეხებზე და
ასიტომ შედარებით დიდი დროა
საჭირო იმის გავლენის გამოასანად
რეალურ ცხოვრებაში გადასახლე-
ბის საქმე კი უფრო მარადი ეწარ-
მოვება და უფრო აღრეც დაიწვეს
კვალს.

რა მდგომარეობაშია ამ ეხმად გა-
დასახლების საქმე, ამას სხვათა შო-
რის ისიც გავაჩვენებ, რომ გადას-
ხლების სამარაველს უფროსი შე-
სახებ დაუწყებებელი ხმები ტრი-
ალებს, სამსახურიდან გადის, რუ-
სეთის პროგრესული პრესისა და
განაპირა ქვეყნების წარმომადგე-
ნლები რამდენიმე წელიწადია შეუ-
ჩერებლოდ მოსთქავენ, სიკეთეს
ვერ მოიტანს უცხო ელემენტების
ჩასახლება ისეთ ადგილებში, სადაც
ადგილობრივი მცხოვრებნი უმიწა-
ფეოდალთა არაა შეწყვეტილი, ვერც
ყოველ გადასახლებულთათვის, ვერც
სახელმწიფოსთვის და ვერც გადას-
ხლების რიონებისთვის. უტყუარი
სტატისტიკური ციფრები გვიჩვენ-
ებს, რომ მიუხედავად დიდძალის
ფულისა, რომელიც ჩაყარეს მოხე-
ლებმა გადასახლების საქმეს, რუ-
სეთიდან ციმბირში მიმავალი ხალხი
უფრო ნაკლებად ვიდრე ციმბირი-
დან ისევ უკან რუსეთშივე მომავა-
ლი. ეს გარემოება გამოწვეულია იმ
გარემოებით, რომ ციმბირში გადა-
სახლებულნი ვერ მოწყობილან,
უთავბოლოდ დატეხებულან აქეთ-
იქით, ებიღებოდ ავადმყოფობათა
მსხვერპლად შექმნილან და სხვა.

გაზეთი „რუსსკი ველომ“ აღნიშ-
ნავს რა ამ ფაქტს, ამბობს, ყველა
ეს ამტკიცებს, რომ მოსალოდნელი
უბედურება უკვე სინამდვილედ იქცა
და უკვე გადასახლების პოლიტიკის
აღსასრული ახლოვდება. ამ ეხმად
მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე პ.
სტოლიპინი და სახელმწიფო ქო-
ნებათა სამმართველოს მთავარი გა-
გე ა. ვ. კრივოშინი, გადასახლე-
ბის სამმართველოს უფროსი გ. ვ.
გლენკის თანხლებით, ათვლიერებს
ციმბირსა და შუა აზიაში გადას-
ხლებულთა სოფლებს.

შეიძლება ვთქვათ, ამბობს
„რუსსკი ველომ“ რომ სტოლიპინს და
კრივოშინს განზრახვა აქვთ ლიკვიდა-
ცია მოუხდინონ მთლად გადასახლების
საქმეს. ძნელი განმაცნობია, რა აზ-
რით დაბრუნდებიან უკან, შეიძლება
მხოლოდ ვისურვოთ, იმდენი სიამაყე
აღმოაჩინდეთ, რომ აღძრან სრული გა-
მოსუადგომლობა უკანასკნელ 4 წლის
გადასახლების პოლიტიკისა; დაიწვიონ
თავი ხელით შეწყვიტონ—ნეტარების
და პირად კერძო საკუთრების სხვა ფორ-
მების ჩანერგვის, განსაკუთრებით კი
ხელი აღიონ მიწის ჩამომჭრელ ტახარ-
კებზე, რომლებსაც სხვა არაფერი ნაყო-
ფი არ მოაქვთ, გარდა ვანაპირა ად-
გილებში აგარაგულ ერთიერთობის გამ-
წვევებისა და ახალ-ახალ უზურულთა-
ბისა.

რუსეთის დინჯი, მეცნიერა და
დარბისელი გაზეთი სრულ სიმართ-
ლეს ამბობს გადასახლების პოლი-
ტიკის უფარგისობის შესახებ, მაგ-
რამ ვინ გაუწყებს ანგარიშს ასეთ სა-
მართლიან აზრებს, ვიდრე რეალურ
ციფრებზეა ფიზიკურად შეუძ-
ლებლიად არა ჰყოფს ძველის პო-
ლიტიკის გაგრძელებას.

სახალხო გაზეთი
21 აგვისტოს მაგიერ შაბათს, 4 ენციკლოპედიაში
შეიძლება მონაწილეობით გამართება

ლიტ რატურულ-მოკალური

ს ა ლ ა ე რ ა

მონაწილეობას მიიღებენ: გ. ს. ალექსი-მესხიშვილი, გ. გედეგანოვი, ნ. გო-
ტირიძე და ახალგაზრდა მწერლები: ბ. აბოშიძე, გელა, ემმაკი, ისახანი,
ირეთელი, რ. ლეჩხუმიძე, ტ. რამიშვილი, ფ. რუშაძე, პართენაშვილი,
ქაიხიშვილი და სხვ. გ. ს. მესხიშვილი წაიკითხავს გრიშა „შეშლილის წი-
რილებს“, ნ. გ. გოგოლისა, გ. გედეგანოვი და ნ. გოტირიძე შეასრულებენ
„ვაი-ვაის“ ხმაზე ახალ კვლევებს, მწერლები წაიკითხავენ თავიანთ ნაწარ-
მოებს.

გურულების ხარა შეასრულებს სახალხო სიმღერებს და ორ-სართულიან ფე-
რხულს დასაწყისად. 8 ნახ. ს. ფურცელი 10 კ. 1 მ. 50 კ. მდე. 21 აგვისტოს
აღებული ბიულეტენი გამოდგება ამ საღამოსთვის. გამგე ს. ხეივანიძე.

სახალხო გაზეთის
21 აგვისტოს მაგიერ შაბათს, 4 ენციკლოპედიაში
შეიძლება მონაწილეობით გამართება

ლიტ რატურულ-მოკალური

ს ა ლ ა ე რ ა

მონაწილეობას მიიღებენ: გ. ს. ალექსი-მესხიშვილი, გ. გედეგანოვი, ნ. გო-
ტირიძე და ახალგაზრდა მწერლები: ბ. აბოშიძე, გელა, ემმაკი, ისახანი,
ირეთელი, რ. ლეჩხუმიძე, ტ. რამიშვილი, ფ. რუშაძე, პართენაშვილი,
ქაიხიშვილი და სხვ. გ. ს. მესხიშვილი წაიკითხავს გრიშა „შეშლილის წი-
რილებს“, ნ. გ. გოგოლისა, გ. გედეგანოვი და ნ. გოტირიძე შეასრულებენ
„ვაი-ვაის“ ხმაზე ახალ კვლევებს, მწერლები წაიკითხავენ თავიანთ ნაწარ-
მოებს.

გურულების ხარა შეასრულებს სახალხო სიმღერებს და ორ-სართულიან ფე-
რხულს დასაწყისად. 8 ნახ. ს. ფურცელი 10 კ. 1 მ. 50 კ. მდე. 21 აგვისტოს
აღებული ბიულეტენი გამოდგება ამ საღამოსთვის. გამგე ს. ხეივანიძე.

სამკურნალო
ხეივანიძე სამკურნალო ექიმისა გარე-
დან მოხარულად ავადმყოფთათვის.
ვაქების დიდი ქუჩა, N 2. დღე-ღამე
მუშაობს. საღამო, ტელეფონი N 433.

უზავენი
მონაწილეობით
სახალხო გაზეთის

სამკურნალო
ხეივანიძე სამკურნალო ექიმისა გარე-
დან მოხარულად ავადმყოფთათვის.
ვაქების დიდი ქუჩა, N 2. დღე-ღამე
მუშაობს. საღამო, ტელეფონი N 433.

სამკურნალო
ხეივანიძე სამკურნალო ექიმისა გარე-
დან მოხარულად ავადმყოფთათვის.
ვაქების დიდი ქუჩა, N 2. დღე-ღამე
მუშაობს. საღამო, ტელეფონი N 433.

უზავენი
მონაწილეობით
სახალხო გაზეთის

გაზეთი
გაზეთი გაზეთი გაზეთი

გაზეთი
გაზეთი გაზეთი გაზეთი

გაზეთი
გაზეთი გაზეთი გაზეთი

სამკურნალო
ხეივანიძე სამკურნალო ექიმისა გარე-
დან მოხარულად ავადმყოფთათვის.
ვაქების დიდი ქუჩა, N 2. დღე-ღამე
მუშაობს. საღამო, ტელეფონი N 433.

უზავენი
მონაწილეობით
სახალხო გაზეთის

სამკურნალო
ხეივანიძე სამკურნალო ექიმისა გარე-
დან მოხარულად ავადმყოფთათვის.
ვაქების დიდი ქუჩა, N 2. დღე-ღამე
მუშაობს. საღამო, ტელეფონი N 433.

უზავენი
მონაწილეობით
სახალხო გაზეთის

სამკურნალო
ხეივანიძე სამკურნალო ექიმისა გარე-
დან მოხარულად ავადმყოფთათვის.
ვაქების დიდი ქუჩა, N 2. დღე-ღამე
მუშაობს. საღამო, ტელეფონი N 433.

უზავენი
მონაწილეობით
სახალხო გაზეთის

სამკურნალო
ხეივანიძე სამკურნალო ექიმისა გარე-
დან მოხარულად ავადმყოფთათვის.
ვაქების დიდი ქუჩა, N 2. დღე-ღამე
მუშაობს. საღამო, ტელეფონი N 433.

უზავენი
მონაწილეობით
სახალხო გაზეთის

სამკურნალო
ხეივანიძე სამკურნალო ექიმისა გარე-
დან მოხარულად ავადმყოფთათვის.
ვაქების დიდი ქუჩა, N 2. დღე-ღამე
მუშაობს. საღამო, ტელეფონი N 433.

უზავენი
მონაწილეობით
სახალხო გაზეთის

სამკურნალო
ხეივანიძე სამკურნალო ექიმისა გარე-
დან მოხარულად ავადმყოფთათვის.
ვაქების დიდი ქუჩა, N 2. დღე-ღამე
მუშაობს. საღამო, ტელეფონი N 433.

უზავენი
მონაწილეობით
სახალხო გაზეთის

სამკურნალო
ხეივანიძე სამკურნალო ექიმისა გარე-
დან მოხარულად ავადმყოფთათვის.
ვაქების დიდი ქუჩა, N 2. დღე-ღამე
მუშაობს. საღამო, ტელეფონი N 433.

უზავენი
მონაწილეობით
სახალხო გაზეთის

სამკურნალო
ხეივანიძე სამკურნალო ექიმისა გარე-
დან მოხარულად ავადმყოფთათვის.
ვაქების დიდი ქუჩა, N 2. დღე-ღამე
მუშაობს. საღამო, ტელეფონი N 433.

უზავენი
მონაწილეობით
სახალხო გაზეთის

ბარეულა. ს. უსტ-ჩარინის პრა-
სტანის მხლობლად გაბარცვის ფო-
შტა. მოპკლენ ფობტალიონი და
შტაბენდილი. წაიღეს 17,896 მან.
შტაბენდილი მიმდინარე.

ორენბურგი. 23 აგვისტოს, ტაშ-
კენტის რკინის გზის სადგურ ილიცკ-
თან მატარებლები ეთმანეთს დაეჯა
ბაზიკვედა ერთი და დიქტა 24
მგზავრი, 16 ვაგონი დაიწყო, 2—
დაიშინება.

მინსკი. გუბერნატორმა გამოს-
ცა საჯაროდ შეჯამებული დადგენილებანი,
რომლის ძალითაც 500 მანათი იქ-
ნება დაჯარიმებული, ან სამის თვით
დაპატიმრებული ყველა ის, ვინც
ექიმებს ხელს შეუშლის ხოლორას-
თან ბრძოლის დროს.

არმავირი მაიკობის განყოფილე-
ბის ხელოვნების სტანციაში მცხე-
ბეს ჩებუნი მოუყვია თავის ოთხ მღუ-
მართან. ჩებუნი დროს მუშაობდა
ქა ერთი დედაკაცი და მახლობელ
სასტუმროს თავი შეიძარა. ამ სას-
ტუმროს მღვი 800 კაცი შემოეხვია
და სასტუმრო განადგურა. თავის
დაცვის დროს მუშაობდა მოკლა სამი
კაცი, დასტუი ექვსი და თითონაც
მოკლულ იქნა ბრძოლაში. გამო-
ძიება სწარმოებებს.

პეტერბურგი. დღე-ღამის განმავ-
ლობაში ხოლორით ავად გახდა 36,
მოკვდა 15, სულ ავად არის
660 კაცი.

ახალი ავბები

ხოლორანთა რიცხვი. სასა-
ნიტარო სამკურნალო ინსპექტო-
რის ცნობით, 24 აგვისტოს დილის
9 საათიდან 25 აგვისტოს დილის 9
საათამდე ტფილისში ხოლორით ავა-
დ გახდა 4 კაცი. ხოლორანთა სამ-
კურნალოში იყო 16 კაცი, მოგე-
ბა—4, მორჩა და გამოწერა—4,
გარდაიცვალა—2, დარჩა—14.

ხოლორა. პოლიციის ცნო-
ბით, 24 აგვისტოს ტფილისში ხო-
ლორის ნიშნებით ავად გახდა და
ხოლორანთა სამკურნალოში გა-
ზავდეს 7 კაცი. მათი გვარები: 1)

1) გრიგოლ არუთინას ძე ფირე-
შვი, 2) მისი ქალი ბარბარე, 3)
ხუსიაიან ნესტებულის ძე მიხაილაკო-
ვი, 4) ვასილ ვართახის ძე ვართა-
ნოვი, 5) ნინო ივანეს ასული სვი-
მონიშვილისა, 6) ალექსანდრა ლე-
ვას ასული სავესკანისა და 7) ნანა
(ხანუმა) საფაროვისა.

**იუსტიციის მინისტრის მო-
დინში.** ტფ. ოლქის სასამართლოს
სიღამეში დღი მზადდებდა იუსტი-
ციის მინისტრის შერეგლოვტივის
მისალმებათ. გუშინ წინ მინისტრის
შესახებდრად ტფილისიდან წავიღ-
ნენ ტფ. სამსამართლო პალატის
უფროსი. თავჯდომარე სენატორი
კოჩუბევი და ტფ. ფოსტა-ტელეგ-
რაფის ოლქის უფროსი მუსელიუსი.

**მინის მზომელთა სასწავლე-
ბელი.** გუშინ, 29 აგვისტოს ტფ.
მინის-მზომელთა სასწავლებელში მი-
სალმები ეგზამენები დაიწყო. სასწა-
ვლებელში სულ 40 თავისუფალი
ადგილია, მსურველი იქ შესვლისა კი
300 კაცზე მეტი.

ადგივანებული შეკიხვა.
გუშინ ტფ. გუბერნატორი შეკითხა
ქალაქის გამგეობას, რა მდგომარე-
ობაშია ქალაქის ფარმაცევტის სუ-
ლაბერძის საქმე, რომელსაც ბრ-
ლოდ სდებდნენ ქალაქის საავადმყო-
ვოს, ხარფუნის განყოფილებიდან წა-
მღების ფარულად გატანას და გაყიდ-
ვისათ. შეკითხვა დადვიანებული გა-
მოდგა, რადგანაც სასამართლომ დი-
დი ხანი გამოართლა ფარმაცევტი
სულაბერძი, რაც გუბერნატორის
ოფიციალურად აუწყო ქალაქის გამ-
გეობამ. სულაბერძის ცილის მჭა-
მებელს სასამართლომ ორის თვით
ციხეში დაპატიმრება გადაუწყვიტა.

ქალაქის ჭები. ხოლორას-
თან მებრძოლმა სასანიტარო-სააღმა-
სარელებლო კომისიამ საქორღ
სტრო ტფილისში ყველა ჰა დაჰქე-
ტისი, ვიდრე ტფილისში ხოლორა
მჭინვარებებს.

თავის მოკვლის განზრახვა.
24 აგვისტოს, თავის მოკვლის გან-
ზრახვით საწამლაგი დაღია სასტუ-
ბრო ვგოსტოკა-ში მცხოვრებმა
მრამ ალექსანდრეს ასულმა კულერ-

ნისისამ. იგი მიხეილის საავადმო-
ვოში გაზავდეს.
მაგი ჭიხის მოლოდინში.
24 აგვისტოს საღამოს რვა საათზე
კრება ჰქონდა ხოლორასთან მებრ-
ძოლი ბიუროს. პირველად კრებამ
მომიხინა სასანიტარო სამკურნალო
ინსპექტორის სტუფანოვის ანგარი-
ში ხოლორის შესახებ და შემდეგ
შეუდგა ტფილისში მოსალოდნელ
შავი ქორის წინააღმდეგ ზომების
შემუშავებას. უმათავრეს საშუალე-
ბად ქორთან საბრძოლველად კრე-
ბამ აღიარა ვირთავების გაწყვეტა და
დაადგინა ზომები ქმნის მიღებული
მით გასაწყვეტად ქალაქის ექიმის
ხარაზოვის დაბრუნების შემდეგ, რომ-
მელიც ამას წინადაც ოდესმე ვიცი
წავინა სამის კვირით ვირთავების
გასაწყვეტ საშუალებათა ადგილობ-
რივ შესასწავლად. კრებამ აგრეთვე
დაადგინა: 1) შავი ქორით ავადმყოფ-
ნი, თუ ასეთები აღმოჩნდებიან,
მიათავსონ ქალთა საათაშანგო სა-
მკურნალოში, 2) ორი ქვის ბარაკი
აშენონ საქალაქო ბაის ეზოში, 3)
შეიძინონ შავ ქორთან მებრძოლ-
თათვის შესაფერის ტანსაცმელი, და
4) ავადმყოფთა გამაჯვლებია მო-
ახდინონ ხოლორანთა სამკურნა-
ლოსთან დროებით არსებულ ქალა-
ქის ლაბორატორიაში.

თავის ჩამოღობა. 24 აგვის-
ტოს, შუადღის 12 საათზე, ანტონ-
ნოვის ქუჩაზე თავის სახლში თავი
ჩამოიღობა ხარკუის უნივერსიტე-
ტის სტუდენტის ვლადიმერ ვოლადი-
მეროვის ცოლმა ალექსანდრა თეო-
დორეს ასულმა. თავის მოკვლის მი-
ზეზი გამოურკვეველია.

უხასპორტანი 24 აგვისტოს
საერთო ჩხვიკა-დაპატიმრების დროს
ქალაქის სხვა და სხვა უბანში პო-
ლიციამ შეიჭრა 87 უხასპორტა.

ამ დღებში ტფ. მარხის სოფელ
შახვეტილოში სიდაშლით უცხად გა-
რდიცვა ფართოღელის ვაქარი აბრამ
წოწოლაშვილი.

24 აგვისტოს ვასისაგვის ქე-
მაზე იმავსს მივადებულა ბავშვი მღე-
დრებით სქესის, დახადვებით 4
დღისა. მამა დედის ნაგაფარის ქუჩაზე
იმავსს ბავშვი მამობათი სქესის, ერ-

მთაოდ დაუბნელდა და მასთან ერ-
თად ყველაფერი საღდაც მთათიანო.

შე კადრე გადაიწვირა. საღამოს
სიომ სულ შემზფთავი / პანაქება
ერთს წამს გაჰფანტა და ზურმუხტის
ფერი არშიებით მოკარგული დედა-
მიწა საშობებს დაამზავსა. მთების
განდაბლა გატეკილ გაზე ჩრდილი
ემაშავით გაწოლილიყო. მათ მწვერ-
ვლებს კი მზე დიდებული ოლილით
სამშურად აფერადებდა და ისედაც
ბუნების უკვდავ მშვენებს და მიუწ-
ოდებულ მის ხელოვნებას მით უფრო
ძლიერად ჰქმნიდა.

სიომ დაჰქვრა. გულ შეწებულ
დედა-კაცს თავს მოეხვია და სული მით
დაუბრუნდა. იგი ოდნავ შეინძრა; თი-
თქუს ქანკელებს მოსაგერებოდა,
მუხლებზედ ხელი სუსტად გადისვა,
ყურთა წილისგან გამოეხიზრებ-
ულმა თვალები ოდნავ გაახილა,
შებდა ლურჯ ცას და ერთს წამს
ყველაფერი ისევ მოაგონდა. ზეზე
წამოიწია, ღონე მიხდომა სოფ-
ლისკენ გავარდნა დაბარა, მაგრამ
ჰუღულთ ჩაეკეცა, საცოდავად წი-
ბარბადა და იქვე წაიქცა. ცოტა
ხნის შემდეგ ძალია ისევ მოიკრიბა,
ზეზე წამოიღვა, რამდენჯერმე კიდევ
წაბარბადა, მაგრამ სოფელს, მის
ერთად ერთ მსხენელს უკანასკნელი
ძალ ღონით მიშურა. მირბის მთე-
ლი არსებით, მითითის უკანასკნე-
ლი თავ-დაკავებით და ავერ სოფე-
ლიც...

მის დანახებულ მოხუცს უცებ
გული უფრო ცეცხლით ავიცო, სუ-
ლი მწარედ შეუწფთოდა... —სად
მიხვალ, შე უბედურო, გვიან-და-
არის ვეღარ ნახავო!—ამ დროს კი-
დედ ვილაცემ ყურში ჩასახა და ამ
საზარელმა ხმამ ჩასაქოლად ყვა-
ყორანი წამს მისია, ძუძუებს გვე-
დად შემოეხვია, მეტი სიმწარით
თავის ქალა მთლად გაუცივა, მაგრამ
ის მიამც მირბის, მირბის, რადგან

მა დასათვინა არ მიუღია, წინად უფრო
ანდრიად ყოფილა, ახლა სიბერის
დროს მთელი მარხის უფროსი გახ-
და და რასაკვირველია, რომ შემო-
ხვევით ისარგებლოს და თუ ამაღ-
ლებას ვერ ეღიარებდა, დადებებს
მიამც ერდოს. მაგრამ საზოგადო-
ლოდსათან ერთად გაბედულე-
ბაც აკლია, ემინია; ვაი, თუ
სადმე ფეხი წავიტეხო და ამი-
რამთ ადგილობრივ მცხოვრებთ შე-
დარებით რბილად ექცევა, სამაგე-
როთ არსებობს დაბალი ლაზე,
რომელიც ადგილი გადასახტომიცაა
და გადახტომისაც მოუწონებს ბა-
ტონი. ეს დაბალი ლაზე—გადმოსა-
ხლებულია. ვარა წვრილია ახი-
რებისა (მაგ. დამის 12 საათიდან ქე-
ჩაში გამოსვლის აქრძალვა) მის ქე-
უძლია დიდი უსიამოვნების მიყენე-
ბა. ის მთელი მარხის უფროსია.
მოგვსენებათ აქური მარხა ჩვენე-
ბურ გუბერნიებზე დიდი სიარკით.
და თუ ისარკინი შემოაგყვრა 24
საათში აგბარავს და თავის საბრძო-
ნებლის რომელამე ქუჩებში ვაგ-
ზავის. თუ კიდევ უფრო შემოაგ-
ყვრა, გუბერნატორს მისწერს: ესა
და ეს აქ მავნე კაციაო. ეს საქმა-
ია, რომ სადმე სხვა მარხში გიკ-
რან თავი ყველაფერი ეს მოსალო-
დნელია, მაგრამ სიკვდილის არ იყოს,
არ იყო, ეს უბედურება როდის გე-
წყვეს, არ თუ გეწყვეს ოდნამე და ამი-
ტომ არც ისე საშიშია. მაგრამ ბე-
ვრი რამ ჩიღინა ისარკინიკმა ისეთი,
რაც უმრავლესობამ კიდევ იგემა.
ჯერ ერთი სრულიად უმიზეზოდ მო-
ეხება ტანსამოსის ფული ისეთებს,
რამელთაც არავითარი შემეწება
არსადან არა აქეთ—როცა მიზეზი
ჰქონება—ჩემი ნებააო,—ბრძანა. შე-
მდე დათარა ოჯახებში და სადღაც
კი განდახლებულთ სადილს სქამ-
დნებ ერთად, სულ აქეთ-იქით მი-
არკეპირეკვა. ერთ ალაგას, სხვაა
შორის, ასეთ კურიოსუს ჰქონდა ად-
გილი. სახლს, სადაც ათოდე კაცი
სადილობდა, სტარეინების რაზმი
ორ ნაწილად გაყოფილი, ვინტაუ-
კეზით ხელში, მიულოდნელად შე-
მოერტყა ვარს ორ მხრიდან და ყვი-

მისსამ. იგი მიხეილის საავადმო-
ვოში გაზავდეს.

მაგი ჭიხის მოლოდინში.
24 აგვისტოს საღამოს რვა საათზე
კრება ჰქონდა ხოლორასთან მებრ-
ძოლი ბიუროს. პირველად კრებამ
მომიხინა სასანიტარო სამკურნალო
ინსპექტორის სტუფანოვის ანგარი-
ში ხოლორის შესახებ და შემდეგ
შეუდგა ტფილისში მოსალოდნელ
შავი ქორის წინააღმდეგ ზომების
შემუშავებას. უმათავრეს საშუალე-
ბად ქორთან საბრძოლველად კრე-
ბამ აღიარა ვირთავების გაწყვეტა და
დაადგინა ზომები ქმნის მიღებული
მით გასაწყვეტად ქალაქის ექიმის
ხარაზოვის დაბრუნების შემდეგ, რომ-
მელიც ამას წინადაც ოდესმე ვიცი
წავინა სამის კვირით ვირთავების
გასაწყვეტ საშუალებათა ადგილობ-
რივ შესასწავლად. კრებამ აგრეთვე
დაადგინა: 1) შავი ქორით ავადმყოფ-
ნი, თუ ასეთები აღმოჩნდებიან,
მიათავსონ ქალთა საათაშანგო სა-
მკურნალოში, 2) ორი ქვის ბარაკი
აშენონ საქალაქო ბაის ეზოში, 3)
შეიძინონ შავ ქორთან მებრძოლ-
თათვის შესაფერის ტანსაცმელი, და
4) ავადმყოფთა გამაჯვლებია მო-
ახდინონ ხოლორანთა სამკურნა-
ლოსთან დროებით არსებულ ქალა-
ქის ლაბორატორიაში.

თავის ჩამოღობა. 24 აგვის-
ტოს, შუადღის 12 საათზე, ანტონ-
ნოვის ქუჩაზე თავის სახლში თავი
ჩამოიღობა ხარკუის უნივერსიტე-
ტის სტუდენტის ვლადიმერ ვოლადი-
მეროვის ცოლმა ალექსანდრა თეო-
დორეს ასულმა. თავის მოკვლის მი-
ზეზი გამოურკვეველია.

უხასპორტანი 24 აგვისტოს
საერთო ჩხვიკა-დაპატიმრების დროს
ქალაქის სხვა და სხვა უბანში პო-
ლიციამ შეიჭრა 87 უხასპორტა.

ამ დღებში ტფ. მარხის სოფელ
შახვეტილოში სიდაშლით უცხად გა-
რდიცვა ფართოღელის ვაქარი აბრამ
წოწოლაშვილი.

24 აგვისტოს ვასისაგვის ქე-
მაზე იმავსს მივადებულა ბავშვი მღე-
დრებით სქესის, დახადვებით 4
დღისა. მამა დედის ნაგაფარის ქუჩაზე
იმავსს ბავშვი მამობათი სქესის, ერ-

მთაოდ დაუბნელდა და მასთან ერ-
თად ყველაფერი საღდაც მთათიანო.

შე კადრე გადაიწვირა. საღამოს
სიომ სულ შემზფთავი / პანაქება
ერთს წამს გაჰფანტა და ზურმუხტის
ფერი არშიებით მოკარგული დედა-
მიწა საშობებს დაამზავსა. მთების
განდაბლა გატეკილ გაზე ჩრდილი
ემაშავით გაწოლილიყო. მათ მწვერ-
ვლებს კი მზე დიდებული ოლილით
სამშურად აფერადებდა და ისედაც
ბუნების უკვდავ მშვენებს და მიუწ-
ოდებულ მის ხელოვნებას მით უფრო
ძლიერად ჰქმნიდა.

სიომ დაჰქვრა. გულ შეწებულ
დედა-კაცს თავს მოეხვია და სული მით
დაუბრუნდა. იგი ოდნავ შეინძრა; თი-
თქუს ქანკელებს მოსაგერებოდა,
მუხლებზედ ხელი სუსტად გადისვა,
ყურთა წილისგან გამოეხიზრებ-
ულმა თვალები ოდნავ გაახილა,
შებდა ლურჯ ცას და ერთს წამს
ყველაფერი ისევ მოაგონდა. ზეზე
წამოიწია, ღონე მიხდომა სოფ-
ლისკენ გავარდნა დაბარა, მაგრამ
ჰუღულთ ჩაეკეცა, საცოდავად წი-
ბარბადა და იქვე წაიქცა. ცოტა
ხნის შემდეგ ძალია ისევ მოიკრიბა,
ზეზე წამოიღვა, რამდენჯერმე კიდევ
წაბარბადა, მაგრამ სოფელს, მის
ერთად ერთ მსხენელს უკანასკნელი
ძალ ღონით მიშურა. მირბის მთე-
ლი არსებით, მითითის უკანასკნე-
ლი თავ-დაკავებით და ავერ სოფე-
ლიც...

მის დანახებულ მოხუცს უცებ
გული უფრო ცეცხლით ავიცო, სუ-
ლი მწარედ შეუწფთოდა... —სად
მიხვალ, შე უბედურო, გვიან-და-
არის ვეღარ ნახავო!—ამ დროს კი-
დედ ვილაცემ ყურში ჩასახა და ამ
საზარელმა ხმამ ჩასაქოლად ყვა-
ყორანი წამს მისია, ძუძუებს გვე-
დად შემოეხვია, მეტი სიმწარით
თავის ქალა მთლად გაუცივა, მაგრამ
ის მიამც მირბის, მირბის, რადგან

მა დასათვინა არ მიუღია, წინად უფრო
ანდრიად ყოფილა, ახლა სიბერის
დროს მთელი მარხის უფროსი გახ-
და და რასაკვირველია, რომ შემო-
ხვევით ისარგებლოს და თუ ამაღ-
ლებას ვერ ეღიარებდა, დადებებს
მიამც ერდოს. მაგრამ საზოგადო-
ლოდსათან ერთად გაბედულე-
ბაც აკლია, ემინია; ვაი, თუ
სადმე ფეხი წავიტეხო და ამი-
რამთ ადგილობრივ მცხოვრებთ შე-
დარებით რბილად ექცევა, სამაგე-
როთ არსებობს დაბალი ლაზე,
რომელიც ადგილი გადასახტომიცაა
და გადახტომისაც მოუწონებს ბა-
ტონი. ეს დაბალი ლაზე—გადმოსა-
ხლებულია. ვარა წვრილია ახი-
რებისა (მაგ. დამის 12 საათიდან ქე-
ჩაში გამოსვლის აქრძალვა) მის ქე-
უძლია დიდი უსიამოვნების მიყენე-
ბა. ის მთელი მარხის უფროსია.
მოგვსენებათ აქური მარხა ჩვენე-
ბურ გუბერნიებზე დიდი სიარკით.
და თუ ისარკინი შემოაგყვრა 24
საათში აგბარავს და თავის საბრძო-
ნებლის რომელამე ქუჩებში ვაგ-
ზავის. თუ კიდევ უფრო შემოაგ-
ყვრა, გუბერნატორს მისწერს: ესა
და ეს აქ მავნე კაციაო. ეს საქმა-
ია, რომ სადმე სხვა მარხში გიკ-
რან თავი ყველაფერი ეს მოსალო-
დნელია, მაგრამ სიკვდილის არ იყოს,
არ იყო, ეს უბედურება როდის გე-
წყვეს, არ თუ გეწყვეს ოდნამე და ამი-
ტომ არც ისე საშიშია. მაგრამ ბე-
ვრი რამ ჩიღინა ისარკინიკმა ისეთი,
რაც უმრავლესობამ კიდევ იგემა.
ჯერ ერთი სრულიად უმიზეზოდ მო-
ეხება ტანსამოსის ფული ისეთებს,
რამელთაც არავითარი შემეწება
არსადან არა აქეთ—როცა მიზეზი
ჰქონება—ჩემი ნებააო,—ბრძანა. შე-
მდე დათარა ოჯახებში და სადღაც
კი განდახლებულთ სადილს სქამ-
დნებ ერთად, სულ აქეთ-იქით მი-
არკეპირეკვა. ერთ ალაგას, სხვაა
შორის, ასეთ კურიოსუს ჰქონდა ად-
გილი. სახლს, სადაც ათოდე კაცი
სადილობდა, სტარეინების რაზმი
ორ ნაწილად გაყოფილი, ვინტაუ-
კეზით ხელში, მიულოდნელად შე-
მოერტყა ვარს ორ მხრიდან და ყვი-

მა მგზავრთაგანმა მიცვალბული
გაასწრო, გულ ხელი დაუჭირეფა,
ნანატონი თვალები დაუბეჭა და და-
ნარჩენ მიმართა:—ეი, დედასა, იტ-
ყვიან წინაგბრძობა არა არის-რაო.
ეს ხომ იმას დედაა, დილს პატარა
სახელოსნოში. ღამას ქოჩორა ხა-
რახს უმატრონოდ რომ სული ამო-
სქვრა. მდღეს თურმე ეს იგი გაბბოდა,
რომ ქვეც კი იწოდა მისი ცოლიც,
მაგრამ ვინ შეხედდა, ვინ უწვი-
ლიდა, როდესაც ყველა ცოცხლებ-
მა მთას მიაშურეს, დანარჩენები იხო-
ცვობდნენ და დახოცილი კი უზა-
ტრონოდ ეყარნენ.

—აბა, სწორედ ეგ არის ჩვენი
ბები და იტალია: თუ ცოცხლები
ვართ, ყველა ჩვენ შემოგვცქერია...
და თუ კი ჰერი შემოგვესია... ეგრე
ყვრივართ ღვთის ანარა უბედუ-
რება თუ უყვრალიდებო... ეს, ან კი
რად გვიანდა სიცოცხლე.—ჩამოა-
რთვა სიტყვა საფლავის ერთმა
მთხერელმა, თან ობოლ საფლავს
წერაქვი უფრო ღრმად ჩაჰკრა და
ცრემლად გამოეჩინილი მწუხარებ-
ა სამთელ—სამკლად შიგ ჩაადგნა.

—ის... სოფელი... მოკვდა?...
ყრულ ამოძახილმა საშიშელმა ხმამ
მეეტლეს უბალ თვალებზე ცრემლი
ძლიეს ანაშირევა და როგორც მო-
ჩენება, ისე კივად ჩაეთიხა:

—სოფელი... მოკვდა?...
ყრულ ამოძახილმა საშიშელმა ხმამ
მეეტლეს უბალ თვალებზე ცრემლი
ძლიეს ანაშირევა და როგორც მო-
ჩენება, ისე კივად ჩაეთიხა:

—სოფელი... მოკვდა?...
ყრულ ამოძახილმა საშიშელმა ხმამ
მეეტლეს უბალ თვალებზე ცრემლი
ძლიეს ანაშირევა და როგორც მო-
ჩენება, ისე კივად ჩაეთიხა:

—სოფელი... მოკვდა?...
ყრულ ამოძახილმა საშიშელმა ხმამ
მეეტლეს უბალ თვალებზე ცრემლი
ძლიეს ანაშირევა და როგორც მო-
ჩენება, ისე კივად ჩაეთიხა:

—სოფელი... მოკვდა?...
ყრულ ამოძახილმა საშიშელმა ხმამ
მეეტლეს უბალ თვალებზე ცრემლი
ძლიეს ანაშირევა და როგორც მო-
ჩენება, ისე კივად ჩაეთიხა:

—სოფელი... მოკვდა?...
ყრულ ამოძახილმა საშიშელმა ხმამ
მეეტლეს უბალ თვალებზე ცრემლი
ძლიეს ანაშირევა და როგორც მო-
ჩენება, ისე კივად ჩაეთიხა:

—სოფელი... მოკვდა?...
ყრულ ამოძახილმა საშიშელმა ხმამ
მეეტლეს უბალ თვალებზე ცრემლი
ძლიეს ანაშირევა და როგორც მო-
ჩენება, ისე კივად ჩაეთიხა:

მისსამ. იგი მიხეილის საავადმო-
ვოში გაზავდეს.

მაგი ჭიხის მოლოდინში.
24 აგვისტოს საღამოს რვა საათზე
კრება ჰქონდა ხოლორასთან მებრ-
ძოლი ბიუროს. პირველად კრებამ
მომიხინა სასანიტარო სამკურნალო
ინსპექტორის სტუფანოვის ანგარი-
ში ხოლორის შესახებ და შემდეგ
შეუდგა ტფილისში მოსალოდნელ
შავი ქორის წინააღმდეგ ზომების
შემუშავებას. უმათავრეს საშუალე-
ბად ქორთან საბრძოლველად კრე-
ბამ აღიარა ვირთავების გაწყვეტა და
დაადგინა ზომები ქმნის მიღებული
მით გასაწყვეტად ქალაქის ექიმის
ხარაზოვის დაბრუნების შემდეგ, რომ-
მელიც ამას წინადაც ოდესმე ვიცი
წავინა სამის კვირით ვირთავების
გასაწყვეტ საშუალებათა ადგილობ-
რივ შესასწავლად. კრებამ აგრეთვე
დაადგინა: 1) შავი ქორით ავადმყოფ-
ნი, თუ ასეთები აღმოჩნდებიან,
მიათავსონ ქალთა საათაშანგო სა-
მკურნალოში, 2) ორი ქვის ბარაკი
აშენონ საქალაქო ბაის ეზოში, 3)
შეიძინონ შავ ქორთან მებრძოლ-
თათვის შესაფერის ტანსაცმელი, და
4) ავადმყოფთა გამაჯვლებია მო-
ახდინონ ხოლორანთა სამკურნა-
ლოსთან დროებით არსებულ ქალა-
ქის ლაბორატორიაში.

თავის ჩამოღობა. 24 აგვის-
ტოს, შუადღის 12 საათზე, ანტონ-
ნოვის ქუჩაზე თავის სახლში თავი
ჩამოიღობა ხარკუის უნივერსიტე-
ტის სტუდენტის ვლადიმერ ვოლადი-
მეროვის ცოლმა ალექსანდრა თეო-
დორეს ასულმა. თავის მოკვლის მი-
ზეზი გამოურკვეველია.

უხასპორტანი 24 აგვისტოს
საერთო ჩხვიკა-დაპატიმრების დროს
ქალაქის სხვა და სხვა უბანში პო-
ლიციამ შეიჭრა 87 უხასპორტა.

ამ დღებში ტფ. მარხის სოფელ
შახვეტილოში სიდაშლით უცხად გა-
რდიცვა ფართოღელის ვაქარი აბრამ
წოწოლაშვილი.

24 აგვისტოს ვასისაგვის ქე-
მაზე იმავსს მივადებულა ბავშვი მღე-
დრებით სქესის, დახადვებით 4
დღისა. მამა დედის ნაგაფარის ქუჩაზე
იმავსს ბავშვი მამობათი სქესის, ერ-

მთაოდ დაუბნელდა და მასთან ერ-
თად ყველაფერი საღდაც მთათიანო.

შე კადრე გადაიწვირა. საღამოს
სიომ სულ შემზფთავი / პანაქება
ერთს წამს გაჰფანტა და ზურმუხტის
ფერი არშიებით მოკარგული დედა-
მიწა საშობებს დაამზავსა. მთების
განდაბლა გატეკილ გაზე ჩრდილი
ემაშავით გაწოლილიყო. მათ მწვერ-
ვლებს კი მზე დიდებული ოლილით
სამშურად აფერადებდა და ისედაც
ბუნების უკვდავ მშვენებს და მიუწ-
ოდებულ მის ხელოვნებას მით უფრო
ძლიერად ჰქმნიდა.

სიომ დაჰქვრა. გულ შეწებულ
დედა-კაცს თავს მოეხვია და სული მით
დაუბრუნდა. იგი ოდნავ შეინძრა; თი-
თქუს ქანკელებს მოსაგერებოდა,
მუხლებზედ ხელი სუსტად გადისვა,
ყურთა წილისგან გამოეხიზრებ-
ულმა თვალები ოდნავ გაახილა,
შებდა ლურჯ ცას და ერთს წამს
ყველაფერი ისევ მოაგონდა. ზეზე
წამოიწია, ღონე მიხდომა სო

არავისთვის არ მიუღწია განა-
ხნის პირი მივცა ვისთვისაც სა-
ქირო იყო. ასეთი შემთხვევა ხში-
რიაო, იყო მწერლის პასუხი. მიე-
რე შემთხვევას ამ დღებში ჰქონ-
და ალაგა. რამდენიმე ვადოსახლე-
ბული დამთვალა და ერთ ბოსტა-
ნში გადასულა. ეს მოხდა რამის
12 ს. შემდეგ. სტრატეგიებს დაუ-
კერიათ და ხანგრძლივად გაიხრ-
კის შემდეგ. შეუდგენიათ ოქმი წი-
სიერების დარღვევისა და ქორღო-
ბის შესახებ. ამ წახვის გამართა-
გან ერთმა ვადა შეასრულა და რე-
კავალიცაში უპრობონოების
გამოცხადდა, სამშობლოს მადიერ
სატუსალოში გაგზავნეს—ხახვის ქუ-
რდობა ბრალდებოა. ეს იყო 29
ივლისი.

9 აგვისტოს კი ზემსკი ნანალინი-
მა ხელი აღო, ხახვის ქურდებზე—
თურმე ბრალდებული აზნაური ყო-
ფილა და ზემსკის ნება არ ქო-
ნია აზნაური ვასამართლოს. ასე
გამოუცხადა ოთონ მან 9 აგვის-
ტოს. ამას დაუმატათ ისიც, რომ
ხახვის პატრონი ამბობს: ნება ჰქონ-
და მიცემული ხახვი ეგლიჯათო.
მაშ რისთვის აბრალებენ კაცს ქე-
რდობას და რომელი კანონის ძალით
თერთმეტი დღის განმავლობაში ნე-
ბა არ მისცეს სამშობლოში დაბრუ-
ნებისა—ეს გაუგებარია.

არა ნაკლებ გაუგებარია აქაურ
ეროების და ქალაქის თვით-მართვე-
ლობის საქციელი. ხოლო რამეთუ
რუსეთს მოსდებია, თვით ვოლოგ-
დაშიც უკვე გაჩენილია ეს ავად-
მყოფობა და აქ არავინ ყურსაც
არ იბერტყავს. არც საინტი-
რულ ზომების მიღება, არც სა-
ხალხო კითხვების გამართვა, არც
სხვა რამე. და ეს მაშინ, როცა ქა-
ლაქი სინამდვირით ძალიან წააგავს
ქართლის ჩვეულებრივ სოფელს და
არც ახალი საწოვავე იშოვება რე-
კავალიცაში და კაპიშვილისა და
გარეშის პირჯარაც—იმისი არ
იყოს, ალბათ როცა ხოლო რა გე-
მეფეა, აქაც მაშინ დაიწყება ფა-
ფაქი. ასეთი უკუღმართობა აქაური

ცხოვრება და ვინ იცის როდის რა
ელირდება აქაურ მცხოვრებთ.

მედიკალი ამაგაი

მიქელ ვაზირილის საზოგადო-
ება. (გუგის) წყნად მისაყვას გამო-
ცანა მარამაიბისთვით. თუ ამ თვეში
კარგი დარბობა დაიჭირა, მისაყვად უზ-
რუნველ უყოფა: თუ არა და რაც გე-
ბა კარგი ხარა უხანდაც ნამუშევარს,
მარამაიბისთვის წყნად უყოფებდა
დაზარალებულს. წყნად მარამაიბისთვე
წყნად დაიწყო. ნახვევია თვე ისე
გაგება, რომ ხეივანი დარა იმ გე-
ნახს, მშვენიერა სახსხვე უხვი სეი-
ნი წყაბების გამო უფროდ გავთო-
ვდა და სიმიდმა შესაყვარ ტარა ვერ
გამოიდა. ცხადია, რომ რასაც მოკლე-
დით, ამის ნახვევას ვერ მოემოკითა.

წვიმა-აღვრების წკალობით ცხვე-
ლებამდე მარა; მოაიდა ფეხი. იმე-
თად შეხვედებით ისეთს ოჯახს, რომ
რამდენიმე წყვილი არ ავათმყოფობდეს.
კიდევ შეხვედებით დამკრის, ჭარ-
ხობით გადამდები სენი არ გუქვიცა—
გრამ მისცე მოკლეობა; როგორც ხმა
იმის ბათობში სოფელს ძებოდებდა.
ბათობიდან ჩვენამდე სულ ერთი საათის
გზა სულ ადვილად შეიძლება ეს სენი
სოფლებშიც გადაიტანონ და მათი
შვილობით დუსტრომ ცხოვრებას...
ცხველებით აღჭურვილ სოფელაქ-
ში თქმა არ უნდა დიდი სიმაკობა და-
წყებება სოფელის ვაზრებას. სამ-
წვიმარად სოფელაქში უფრო არ იბერ-
ტყავს ხანა განსხვავების მოკლეობა-
ში. მთავრობა კი გადასახლების მოკ-
ლეობას უზრუნვეს. ერთ პირმა კი რამ
დასტურებ, მუდამ კარგობა მომდგა-
რი. ალბათ ჩვენს მხარეში, რომ უფლებით
სოფლებს განეწილება მოკრძობა.

ამ დღეებში ხანა გადასახლები გა-
მინახეს: საქარად აღვსენ დარბობის
ფეხების სას. ქვესა წყობა, რაც წყნად
გაქვს დარბობის ფეხი არ გადახდება.
გასულს წელს კერძო პირების მუდმი-
ნობით სოფელაქს ემატათ გადასახ-
ლება. წყნად ფეხობენ დარბობის ფეხ-
ზე უარი სიყვან, მაგრამ რა გამოე-
ქვას, ალბათ უფროს. წყნად მუ-
დამდე უტოფრად ფარავს ფეხები: სა-

„სახალხო გაზეთის“ კანტორა

აცხადებს, რომ 8 აგვისტოდან მოგსამო გაზეთის გზავნა იმ ხელის მომწერთ,
ვისაც მანეთხანაკობი ჰქონდა შემოტანილი. აგრეთვე მოგსამო გზავნა თუ რა
ხელის მომწერთაც, რომელთაც 8 აგვისტოსთვის არ შემოიტანეს ხედილი ფული.

ფილურ ხელის მომწერთ, რომ პირობით პირველ
ივლისისთვის უნდა გადახვან ფული ხელის
მომწერას ფასი. ვისაც სრულად არა აქვს შემოტანილი, დახატონ და შემოიტანონ.

ვისაც ფული აქვს გამოგზავნილი და გადახვან ამ მისამართით გამოგზავნონ:
თიფლის, Вольная Вилковая № 12, Семени Пашалишвили.

კანტორა პასუხისმგებელი არაა, თუ ფული სხვა მისამართით იყო გამო-
გზავნილი და გაზეთი არ მიუვიდათ. ვინც „სახალხო გაზეთზე“ ან სხვა სახელზე
გამოგზავნილი ფული, დახატარს და გადახვან შეიტანოს ფულს კანტორაში ფული
ხემოდ ნაჩვენებ აღრესზე გადასცენ.

ფულადაც ეფიცებიან. — დამკრთა—ფე-
ლი, —სრულიად არ გესურს დარბობა
და, მაგრამ მაგრამა კვატრისხეს
და რა ვინათა. ნამდვილად კი მთავ-
რობის მისვენებას არ აძლევს: ვე-
შეგეტ, ხანა კარგობა და დარბობის
ადრ იხდისა.

15 მარამაიბისთვეს დამათ სოფ-
სამთობაში მოკლეობს სასმელისსვე მც-
ხოვრება კარგად გუგავს. მოკლეობა
ბა ამ ხანად მოხდა: გუგავსობი სხვა
სოფელაქთან ერთად ქარადაიდან სა-
ხდაში მიდიდა ცხაში შეხვედრით
რამდენიმე უხად. ვახდებს გუგავსობი
დაუჭერთ და 22 ტყეა დაუხდით.
მუშინაუფი მხდობა გაქვეყნა.
ვახდებს მოკლეობისთვის უფროდა
სათა, ქამრა, ცოტა ფული და სრ-
დათ წასვლან. ამ საქმეზე კვატრ და-
ხანობენ დამკრთა წადაუდე და ვი-
ორვი ჩამხდენ. თუ ნამდვილად მოკლე-
ობას არ დასახებენ, მთავრობა,
გეტყვიან ნამდვირებს გვანდობს
სოფ. ახალ-სოფელში ვაძრევის ეკლე-
სია. წადეს 47 მანათა. ხატობა-
თვის ხელს არ უხდათ. გამოდებ
სწარმოებს.

დონიშვილი.

დუშეთი. ხატობა გაბნეა—გაბ-
დის კარდაფეხების ამაგაი წყნად მო-
ლდ 21-ში ვაყავით. — და 22 აგვი-
სტოს სენის მოკლეობა თაისობით,
წიგის შემდეგ, ადგილობრივ ტამარ-
ში, მდ. მეტრეველის მიერ გადახდა-
იქნა ხანაშია. მანაშიადაც ბ. გა-

ბათობა მოკლე, მაგრამ მკრძობიერ
სიტუაში ხელდახრად აღვიწერა დამ-
სწრე საზოგადოებას განხვედრების
დაწესდა და მისვენებას ქართული ხე-
დაცვისთვის.

სოფელს წყნად მარაში ჭარ კიდევ
მაგრად უდგია ფეხი, თუ მცა ამ თე-
დონ სარკინადად შეხსრდა. საკვირ-
ველია, რომ სოფელს ერთ ადგილს
დღესაც ვერ პოვნიან: გამომწვანება
რამდენამდე სოფელში, ამხვედრების
რამდენამდე ადამიანს და სხვა სხვა
სოფელზე გადადის. ამ რაგათ, თვე
ნახევრის განმავლობაში მარბის თი-
ქის უფრო სოფელი შემოიარა და ხ-
და ვი შეხსრდა, რასაც ავრელებს
აბრელებ

ანალიცხე ამ დღეებში „სახალხო“-
გაზეთში ხანა ამავთა. მარბს წაბ-
ობთ: ტყეების გუგავსობის
ბინებუა მისცა მარბის უფროსებს
რომ მათ ათი დღის განმავლობაში წარ-
მოუდებინ სტატუსტორი პირის რე-
ობანი წყვედრად მისაყვას თუ რე-
წინადობის შესახება. ყველაზე და-
წყვიტული უნდა ვყოფ, რომ ჩვენ-
ებისსებერ მარბის უფროსები ბაქა-
ვების მსწრენ, ბოქალები კიდევ
მანახდობენ და აქ კი საფუძის მწერ-
ლები ერთის კადას მისამათ გადას-
წყვეტენ ბეს მთავის საზოგადობა-
სს, რომ წყნად მოსაყვადი სამუდამ-
ზე კარგავს ან სულ კარგავთ. ნამდვი-
დაც ვი ასე არ არის. მე წელს შემ-

თხვედა მქანა დაწესებულა, როგორც
უნების მქანა დაწესებულა (ახალქ. მ.ს.).
გეტყვე კადობას ახალქ. მ.ს.რამი
საზოგადოდა დაწესებულა (შეშ-
დგომის ნათეს) ნაკლებად სთესვენ,
რაც ვიქ, ვიქ ადგილებში დიდი
თოფი ივის და გაზოფებზე ვვიან
დებია, რის გამოც მარგვალი იხრება
და უხა ფუტელები. თუ დაწესებულა გლე-
ხი მიხვდა, რომ წელს მისუტეა ხა-
თარი მოყო—ისა სთესვენ მადლებ და
მისა ტულ ადგილებში დიდად. წელს
საც ასე იყო: აქ თქ დათესილი იყო:
დოლები, მარათა კარგი იყენ, მა-
გრამ სომხეთად გაზოფებუა ნათესები
რაც მეტ ნაწილს უბინადად შედ-
ტენს სრულბით არ ვარგდა—თოფად
გასთაბეს...

ანალიცხე ამ დღეებში „სახალხო“-
გაზეთში ხანა ამავთა. მარბს წაბ-
ობთ: ტყეების გუგავსობის
ბინებუა მისცა მარბის უფროსებს
რომ მათ ათი დღის განმავლობაში წარ-
მოუდებინ სტატუსტორი პირის რე-
ობანი წყვედრად მისაყვას თუ რე-
წინადობის შესახება. ყველაზე და-
წყვიტული უნდა ვყოფ, რომ ჩვენ-
ებისსებერ მარბის უფროსები ბაქა-
ვების მსწრენ, ბოქალები კიდევ
მანახდობენ და აქ კი საფუძის მწერ-
ლები ერთის კადას მისამათ გადას-
წყვეტენ ბეს მთავის საზოგადობა-
სს, რომ წყნად მოსაყვადი სამუდამ-
ზე კარგავს ან სულ კარგავთ. ნამდვი-
დაც ვი ასე არ არის. მე წელს შემ-

პირის, ახატულში და კარაჯალაში, —
ისინი სადაც კარგად მოეწყვენ და
უნაკლებოდ სტატუსტორი დღესაც.
1628 წ. მოკვდა მახანა. კა-
ხეთმა თავისუფლად ამოიხრთქი.
ამ დროს კახეთი შეუერთდა ქართლს.
კახეთის უკანასკნელ მეფეთა შორის
შესანიშნავი იყენენ თემურაზ მე-
რე და შვილი მისი ირაკლი მეორე,
მატარა კახად წოდებულა პირვე-
ლი მეფობა 1733—1744.; მეორე
კი 1744—1798 წლამდე. ამათ შეკ-
რეს ზავი სარსეთის მეფე ნადირ-
შახთან. მოიგეს მისი გული იმით,
რომ მისეფენენ ინდოეთის გალა-
შქრებზე. ნიშნად მადლობისა, ნა-
დირ-შახმა თემურაზს უბოძა ქარ-
თლის მეფობა და ირაკლის—კახე-
თისა, მაგრამ ეს მშვიდობა დიდ-
ხანს არ გაგრძელებულა. მოჰკვდა
ნადირ შახი და მტრებმა კვლავ დაუ-
წყვეს კახეთს მიძენა. ამას ხელი შე-
ეწყო შინაურმა, ტახტის მემკვიდ-
რებთა შორის ერთმანეთში ქო-
შობამ. გმირი ირაკლი გარდაიცვა-
ლა. ტახტზე ავიდა მისი შვილი გო-
ორჯი XIII, კაცი ფრიად სუსტი,
როგორც ტვირთი, ისე სხეულით.
გორჯიმ სულ ორი წელი იმეფა
1798—1806 წლამდე დასუსტდა.
ტახტის მემკვიდრეთა შორის ბუ-
დაც ცხვედრ შემოდი, სამეფო საქი-
ნათვის არავინ ზრუნდა, ყველას
სურდა სუსტი გორჯის მავიერად
თვით ეგლო ხელში სამეფო სკობრია.
ასეთი არეულობის შედეგი იყო სა-
ქათველოს რუსეთთან თვისენება
შეერთება. გაჰქარა საკუთარი ბოლო-
ტყუერი არსებობა საქართველოსა.
დალილილა საქართველომ თავისუფ-
ლებაზე თავის ნებით უარი განაცხა-
და და თავის ბედი თავის ერთ მო-
წმენე ერს მიანდა.

ეს შეერთება ერთ ხანად უმეტე-
სომას ძალიან მოსწონდა, ბევრს
გამა მალე იმედი გაუტრუდეთი,
1812 წ. კახეთში იფეთქა აჯანყებამ

თავაზირი და ხალხური

ქუთაისი. ვინ არ იცის ქუთაისის
დამსახურებული მსახიობი ქალის ნა-
ტალია ვაზუნია-ცაგარლის ასე უდ-
როოდ და მოულოდნელად გარდა-
ცვალება მუშაობაში ჩააცვდა ჩვენს
ქვეყანას.

გუშინდელი ვაშის ძახილი—დღეს
სამელოციო საგლობლოს ხმად შე-
გვეცვალა.

მეორეგულ და მადლობით გამო-
წვეულ ტაშის ნაკლებად დღეს ჩვენს
ხელს წმიდა სათელი იტყვიათ ხელ-
ში, და მათ, ვისაც ამ მადლობით
მსახიობის თამაშის დროს მხიარულე-
ბისა და სიამოვნების ცრემლები
თვალთ უჩანავდა, ესლა მის თვალში
სიმწარის ცრემლებმა დაიკვეს ად-
გილი.

კვირას, 12 საათზე ქუთაისში დრამა-
საზ. გამგებამ თაოსნობით მთავარ—
ანგლოზის ეკლესიაში გადახლო
იქნა პანაშვიდი განსვენებული სუ-
ლის მოსახსენებლად, რომელსაც შრა-
ვალი საზოგადოება დაესწრა. ხალხი
უფრო მეტი იქნებოდა, უეტველია,
რომ მეორე „მუქტიური“ განცხადე-
ბის არ არია საზოგადოებისთვის
გზავალა.

ამდე დღეს და დროისთვის ქალა-
ქის საბუღა და ქართველ ქალთა გგუ-
ფის აცხადებდა რომ პანაშვილი უნდა
ყოფილიყო საკრებულო ტაძარში.
საზოგადოება დანიშნულ დროზედ
თქმულ გროვდებოდა მაგრამ გაკვირ-
ვებული უკანვე ბრუნდებოდა, რად-
განაუ პანაშვილი შესახებ არ არავინ
არაფერი იცოდა.

გაუგებარია ესეთი საქციელი ქალა-
ქის საბუღიდან მიანც. საქმე მარტო
განცხადების გამოყენებულ ხომ არ
არის...

სპარსელებს შთაღ დაუმონებია
კახეთი, ჩანაოფლით ტახტთან კა-
ნონიერი ჩიფე და ამის მავიერად გა-
უმეფებით მამადის რჯულის წარ-
მომადგენელი ყველაზე მეტად სპა-
რსელებს აშუაობდა ის, რომ კახე-
თი იყო დასახლებული მართლ-მადი-
ლებელი ერით. ეს იმით მოსვენებას
არ აძლევდა, სულ იმის ცდაში იყ-
ვნენ, როგორც კახელებიც ვაგემ. მ-
მადიანებინათ. ამ მიზნის მისაღწევად
ისინი არ ვრიდებოდნენ არავითარ
საშუალებას და თუ ათას-ნაირი
ტყობილი დაპირება არ ვაკტირდა, მა-
შინ მიმართავდნენ ხოლმე ყოველად
სასტიკ ზომებს. ვინ მოსთვლის, რა-
მდენი ტანჯვა-წამება გამოიკვლია
თავის რაჯულზე მტკიცედ მდგარი
კახელების გამოხატული ირანის მმარ-
ხნებელისაგან? სარწმუნოებრივ ასეთ
დევნას ბევრი შეეწირა მხვერ-
ვალად, ბევრმა დიდდა თავზე
მოწამის გვირგვინი. ასეთი აყო,
მაგალითად, ქეთევან დედოფა-
ლი, რომელიც სპარსელებმა მო-
კლეს მოწამებრივი ტანჯვა-წამე-
ბით. ქეთევანის ტანჯვა იმდენად
დიდი იყო, რომ ის მართლმადი-
დებულმა ეკლესიამ წმინდანად აღი-
არა. ამ გვარი მადლითები ბევრია
კახეთის ისტორიაში.

კახელების ვენახები, წამილვის ტაძ-
რები, ტყვედ წაასხეს თათქის ნა-
ხევარი კახეთი და დიდი ხნის ტანჯ-
ვა წყალების შემდეგ ეს ბევრია, სამ-
შობლო დაქარგული. დამონებული
ტყვეები მარტებს სპარსეთის ყველა-
ზე ხრიკ ადგილას. დატყვევებულ-
ნი იმდენი აწამეს, რომ ხელი ადღ-
ებინეს რჯულზე. ამ ამბის შემდეგ
თითქმის 300 წ. გადის და ამის მი-
უხედავად გადახვილილი სრულიად
კიდევ მაინც არ ვამაჰმადიანდნენ.
სპარსეთში ყოფმა ქართველებმა
შეირჩინეს ენა, ხე ჩვეულება, ზო-
გიერთნი ქრისტიანობასაც კი იგო-
ნებენ, მაგ. დღესასწაულობენ აღ-
გოსის, ახალ წელს და სხვ. ამ რი-
გად, როცა ვიგონებთ კახეთს, უნ-
და მოვიგონოთ არა მარტო ალაზ-
ნის და იორის კახეთი, არამედ ის
პატარა კახეთიც, რომელიც მოათავ-
სებულია სპარსეთში (ფრეიდანში)
და რომელიც დასახლებულია ძვე-
ლი კახელებით.

ასეთი იყო ხვედრი მშენიერი კა-
ხეთისა რუსეთთან შეერთებამდე.
რუსეთთან შეერთების შემდეგ ყვე-
ლა ფიქრობდა მოსვენებას და მკუ-
ნდრო ცხოვრებას, მაგრამ გაწუწყე-
ბული ლეკები ახლაც არ ისვენებ-
დნენ: ლეკებს ღიდად სწყინდათ კა-
ხეთის (და საზოგადოდ საქართვე-
ლოს) რუსეთთან შეერთება. ლეკე-
ბის უკანასკნელი იმამი შამილი
(მთის არწივი წოდებული), შემო-
ესია კახეთს, დასწვა და დაარბა
რამდენიმე სოფელი, ტყვედ წაიყვა-
ნა დიდ-კაციბის ოჯახობა და გა-
ანთავისუფლა მხოლოდ მამიან, რო-
დესაც მისცეს დიდი სასყიდელი და
დაუბრუნეს თავის ტყვე შვილი. ეს
იყო 1854—1855 წ.

ისტორიულ-პოლიტიკური წარ-
სული კახეთის ასეთია: უსივარე
დროში აღმოსავლეთ კავკასიაში ის
შეადგენდა ალბანის ნაწილს. შემ-
დგში, დროთა ბრუნვის გამო,

აღბანი სულ მთლად დაიშალა
და ბოლოს სახელოც კი გაჰქა-
რა მისი. მე-XV საუკ. კახე-
თი შეადგენდა ბაგრატიონთ სა-
მეფოს განუტყრელ ნაწილს და ვა-
ნიცილი იმას, რასაც იტანდა მთე-
ლი საქართველო. მე-XV საუკუნე-
ში კახეთი გამოიყო საქართველოს,
უარს პეო ბაგრატიონთა მეფობა,
დაარსა ცალკე დამოუკიდებელი სა-
მეფო, მაგრამ შესძრა: ჯერ ერთად
შვერთებულ საქართველოს უტირ-
და მტრის მოგერიება და ვანკალე-
გებულს კახეთს რა უნდა შესძლე-
ბოდა? ასეთმა შეკდომამ რამდენ
ნიმე საუკუნის შემდეგ ბოლო მოუ-
წერა არა თუ კახეთს არამედ მთელ
საქართველოს, მის თავისუფლებას
და დამოუკიდებლობას, მე-XV საუ-
კუნეში, მეფე გიორგი VIII დროს,
საქართველო გაიყო სამ სამეფოდ:
ქართლისა, კახეთისა და იმერეთისა.

კახეთის მეფეთა შორის აღსანიშ-
ნავია ლევანი და მეფულე მისი დე-
დალავლი თინათინი. პირველმა გრემ-
ში ააშენა ეკლესია, მეორემ ააგო
დღემდე ცნობილი შუამთის მოწა-
ტური.

ლევანის შვილების ალექსანდრე
II-ის და დავითის დროს საქართვე-
ლომ განიცადა ის საშინაო ხანა,
რომელიც მოვიხსენიებ ზემოთ. კა-
ხეთს შემოესია შახ-აბაზი—მეფე სპა-
რსეთისა, კაცი განთქმული უბა-
ღობი სიამკერი და მეტობრად მ-
გადიობა მეფე ალექსანდრეს ძე
კონსტანტინე, მიადებინა მამადი-
ნობა თა უთავლავი ჯარით გაისტუმ-
რა კახეთსკენ. კონსტანტინემ და-
ატყვევა თავისი შაჰა და მამ, ჯერ
აწამებინა და მეომე მოაკვლევინა.
დავითის მეფულემ დედოფალმა ქე-
თევანმა იძია შური; მოაკვლევინა
სამშობლოს და რჯულის გამყიდვე-
ლი კონსტანტინე და მეომე თვით
გამეფდა. შახ-აბაზმა, რასაკვირვე-

ლია, იწყინა ეს, მაგრამ დრომდე
არასფერი სთქვა, პირ-იქით დაიწყო
ლაქტულობა: აიყვანა ტახტზე ქეთე-
ვანის ძე თეიმურაზი, რომელსაც
გარეგნულად მოწყალედ უტყობდა,
მაგრამ გულში კი სულ სხვას უბა-
რებდა: ის უყლიდა მხოლოდ შესა-
ფერ დროს. ეს დროც დადგა. შახ-
მა მოიმიზეზა—თურქებს ომ ვც-
ხადებ და რომ ქართველებმა არ მი-
აღლარან, მივლილი მომიკითხო. თეი-
მურაზს არ უნდოდა აღესრულებინა
შახის ბრძანება, მაგრამ შეუხდ-
ნენ ქვეშევრდომნი და ვაგზავნიან
თავის პატარი ვეჟი დედოფალ ქე-
თევანითურთ. გაუმადლარმა შახმა
იკოტავა მიქველი და მოითხოვა
ჯერ თეიმურაზის უფროსი ვეჟი და
მერმდე თეი თეიმურაზი. თეიმურ-
აზი, რასაკვირველია, არ ეახლა
გამძინარებულ ტირანს. ქართლის
მეფე ლუარსაბთან ერთად შეუდგა
ომის თავდარგს. შახს დაძრა თავის
ლაშქართ, მოსრნა ქართლი და
კახეთი, ბევრი ვამაჰმადიანა, დან-
გრა, დასწვა ტაძრები, ბევრი აწა-
მა და ბევრი ტყვედ წაიყვინა, ორი-
ვე მეფე იმერეთში გააქცენ, შახმა
ინებრა ხერხი, მიიტყუებო იგიმე-
რაზი, მოკლა, შვილები მისი აწა-
მა, ხოლო თვით დედოფალი ქეთე-
ვანი დაწვედინა ცეცხლის კოკონზე-
ს მონდა 1624 წ.

ამის შემდეგ შახი გაეშურა სპარ-
სეთისკენ, კახეთს დაუტოვა თავის
მთავრობად. კახელებმა მოკლეს შა-
ხის მოადგილე, რის გამო შახი ძა-
ლიან განრისხდა. ის ხელახლად
შემოესია კახეთს და ისე ააობრა,
რომ ქვეშევრე აღარ დაუტოვებია,
ნახევრი კახეთი ტყვედ წაასხა და
დასახლა ფერეიდანში, სიდაც დღე-
საც არის 14 გამაშვიდინებული
ქართული სოფელი. შახ-აბაზმა ტყვედ
წაიყვინა კახელების მავიერად აღდრ-
ბეიჯანდთან გადმოსახლა თათრები
და დაასახლა ალაზნის გამოღმა ნა-

თავი ვერხელ... დგომით პატივი სცემთ...

გაზარდავნი

ქ. დუშეთი. 18 აგვისტოს, სომხურ დრამატული დასის მხარობით მიერ...

განცხადება

ქ. ბ. ხუნდაძე დაბრუნდა ქუთაისში...

დოქტ. ნავასარიანი

ქოველ დეკ. გვარგავს გარდა დაარსებულა 1880 წელს.

დ ი ლ ი

- ბ. ა. ნავასარიანი: 11-12 ს. ქირუჯი...

გაზარდავნი მიმოსვლა

18 აპრილიდან 1910 წ.

ხათები ნაწილებითა ტვილისი დრფ...

ტვილისიდან ბადის

- ბათუმისკენ: N 1, სწრ.—ხად. 11 ბ. 28 წ.

ბათუმისკენ

- ბათუმისკენ: N 1, სწრ.—ხად. 11 ბ. 28 წ.

ბათუმისკენ

- ბათუმისკენ: N 1, სწრ.—ხად. 11 ბ. 28 წ.

ბათუმისკენ

- ბათუმისკენ: N 1, სწრ.—ხად. 11 ბ. 28 წ.

ბათუმისკენ

- ბათუმისკენ: N 1, სწრ.—ხად. 11 ბ. 28 წ.

ბათუმისკენ

- ბათუმისკენ: N 1, სწრ.—ხად. 11 ბ. 28 წ.

ბათუმისკენ

- ბათუმისკენ: N 1, სწრ.—ხად. 11 ბ. 28 წ.

ივანე ჯავახიშვილის ძეგლი-სტელის აღმართი...

ფიჭვის მალაზია. "სახალი სიტყვა" (НОВАЯ РЫЧЬ)...

გ. ყიფიანის დრამა სამეგრელოს მთავარი... ლეკვაძე...

ზაქარია გრიგორიძის ფიჭვის მალაზიის გამოცემა...

კატალოგი. ქ. შ. ყიფიანის გამავრცელებელი...

სამეგრელო შურალი. მისილი ხელის მოწერა 1910 წლის...

სამეგრელო შურალი. მისილი ხელის მოწერა 1910 წლის...

სამეგრელო შურალი. მისილი ხელის მოწერა 1910 წლის...

სამეგრელო შურალი. მისილი ხელის მოწერა 1910 წლის...

სამეგრელო შურალი. მისილი ხელის მოწერა 1910 წლის...

სამეგრელო შურალი. მისილი ხელის მოწერა 1910 წლის...

სამეგრელო შურალი. მისილი ხელის მოწერა 1910 წლის...

სამეგრელო შურალი. მისილი ხელის მოწერა 1910 წლის...

სამეგრელო შურალი. მისილი ხელის მოწერა 1910 წლის...

სამეგრელო შურალი. მისილი ხელის მოწერა 1910 წლის...

მუსლის. სარბამლი, რომელიც დაიწა. რავე მუსლის...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...

საქართველოს სახელმწიფო კურსები. 6. პ. ავრამიანისა...